

El valencià a la universitat

**Evolució del curs 2001/2002
al 2004/2005**

Maties Segura i Sabater

UNIVERSITAT
JAUME·I

UNIVERSITAT
JAUME·I

El valencià a la universitat

Evolució del curs 2001/2002
al 2004/2005

Maties Segura i Sabater

Àrea de Promoció Lingüística
Servei de Llengües i Terminologia
Universitat Jaume I de Castelló

EDITA:

Àrea de Promoció Lingüística
Servei de Llengües i Terminologia

PRODUCCIÓ:

Servei de Comunicació i Publicacions

Universitat Jaume I
Campus del Riu Sec
12071 Castelló de la Plana

COL·LABORA:

Lourdes Pascual Gargallo

Índex

1. Introducció	4
2. Aptituds lingüístiques	6
2.1. Una visió general del País Valencià	6
2.2. Coneixements dels universitaris valencians	7
3. Demanda de docència en català de l'estudiantat valencià	9
4. Docència en valencià	12
4.1. Dades de l'ensenyament en valencià en primària i secundària	12
4.2. La docència en català a les universitats valencianes	13
4.3. Universitats de l'àmbit lingüístic català. Comparació de la docència en català	16
5. Perfilació o requisit lingüístic	18
6. Organització dels estudis per opció lingüística	19
7. Raons del professorat per a no impartir classes en català	22
8. Conclusions	23
9. Fonts i bibliografia de referència	24

1. Introducció

El professor Vicent Pitarch, en ocasió de fer un balanç dels vint anys de la Llei d'ús i ensenyament del valencià,¹ a l'hora d'analitzar les dades de l'ensenyament superior al País Valencià, es planyia dient que «dissortadament, les dades disponibles per a avaluar la situació en aquest àmbit són extraordinàriament pobres, fragmentades i disperses». Aquesta afirmació tan rotunda no deixa de ser injusta, sobretot per als qui treballem en la promoció i en la recollida de dades sociolingüístiques a les universitats valencianes, i que intentem tenir el més actualitzades possible les informacions necessàries per a l'aplicació de la no menys necessària, i de vegades quasi inexistent, planificació lingüística.

1. ALCARAZ, M. (i al.). *Vint anys de la Llei d'ús i ensenyament del valencià*. València, Bromera, 2005

Aquest treball pretén unificar les informacions que els serveis lingüístics universitaris valencians publiquen cada any i fer-ne difusió per tal de servir de referència a les anàlisis que els sociòlegs, observadors i responsables polítics universitaris hi puguin realitzar.

En aquest sentit, l'any 2002, l'Àrea de Promoció Lingüística del Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Jaume I va elaborar l'informe *Universitats del País Valencià. Coneixements, demanda i oferta de classes en català. Curs 2001/2002*, <http://www.uji.es/bin/serveis/slt/triam/infor01.pdf> (en format pdf). Aquest estudi que es presenta ara sobre la situació del valencià a la universitat s'ha realitzat seguint l'esquema d'aquell informe de febrer de l'any 2002, amb el fi d'actualitzar i completar les diverses dades que s'hi estudiaven i veure'n l'evolució a data de juliol de 2005.

També hem d'advertir que aquest breu article no pot aprofundir en anàlisis pròpies de sociòlegs i que supera les nostres limitacions, com ara actituds, trams d'edat, sexe, etc., ni abastir tots els àmbits d'ús, per exemple l'institucional, els usos escrits, de representació, etc. Per tant, es concretarà en l'àmbit de la docència, dels coneixements de l'estudiantat i en l'oferta i demanda de classes en català, entre els aspectes més remarcables.

Finalment, cal fer l'observació que les anàlisis comparatives estan fetes tenint en compte l'evolució de les universitats Jaume I de Castelló (UJI), de València-Estudi General (UV), Politècnica de València (UPV), d'Alacant (UA) i la Universitat Miguel Hernández (UMH).

2. Aptituds lingüístiques

2.1. Una visió general del País Valencià

Per tal de tenir una visió amb més perspectiva de l'ensenyament en català a les universitats valencianes caldria primer fer un breu repàs a la situació sociolingüística general del País Valencià. Hem de tenir en compte que el País Valencià no és un territori uniforme, sinó que segons les zones geogràfiques el predomini lingüístic correspon al castellà o al català. Aquestes dades, amb el biaix que això representa, són dades globals de tot el territori.

Si ens fixem en les fonts que tenim a l'abast, veurem que l'evolució de les diverses aptituds des de l'any 1986 fins al 2004 ha estat positiva, excepció feta de l'ítem «entén» de l'*Enquesta sobre la situació social del valencià* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), 2004. O, si es vol dir d'una altra manera, en aquests quasi vint anys d'anàlisi, no hem anat a menys. L'alfabetització fruit de la Llei d'ús i ensenyament del valencià de 1983 ha tingut resultats que podem considerar positius, atesa la situació de què es partia, pel que fa a la lectura i l'escriptura; però el conjunt de joves, de xiquetes i xiquets a qui ha arribat aquesta alfabetització encara està molt lluny d'arribar al 50% d'anivellament amb el castellà que es pretenia, com veurem més endavant.

Evolució de les aptituds lingüístiques al PV, 1986-2004. Dades globals

Competència	1986	1991	1998	2001	2004
Entén	77,1%	83,2%	89,2%	86,36%	75,9%
Sap parlar	49,5%	51,1%	55%	48,88%	53%
Sap llegir	24,3%	38%	38,9%	47,24%	47,3%
Sap escriure	7%	15,7%	19,3%	24,07%	25,2%

1986: Padró Municipal. 1991: Cens de Població. 1998: Enquesta sobre coneixement i ús de les llengües (Siguan-CIS, 1999)

2001: Padró municipal. 2004: Enquesta sobre la situació social del valencià de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

Si analitzem els resultats de l'*Enquesta sobre la situació social del valencià* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (2004), hi constatem, relacionant l'edat amb el nivell d'instrucció, com són els joves els qui més alts valors demostren.

Aptitud lingüística dels joves dels 15 als 24 anys. 2004

Edat	Entén	Parla	Llig	Escriu
15-24 anys	79,99%	58,23%	70,81%	58,39%

Enquesta AVL. 2004

2.2. Coneixements dels universitaris valencians

Si comparem aquestes dades de 2004 amb els percentatges dels joves de les universitats valencianes, veurem com són superiors els percentatges sobre les aptituds que responen els universitaris d'ells mateixos en el qüestionari que se'ls realitza en emplenar l'impres de la matrícula. Hem de tenir en compte que l'enquesta de l'AVL respon a la totalitat dels joves, i ací els qui analitzem tenen estudis superiors, i a més han passat ja pels cicles formatius inferiors. Per això, dèiem, superen les xifres de competència anteriors.

No obstant això, si contrastem les dades de les universitats analitzades el curs 2001/2002 amb les del curs 2004/2005, veurem com s'experimenta un lleuger augment general en les competències lingüístiques dels universitaris de la Jaume I, de la Universitat Politècnica de València i de la Universitat de València-Estudi General (aquesta darrera menys en l'escriptura). Baixen, per contra, les competències dels universitaris de la Universitat d'Alacant, una mitjana de 4,3 punts, una situació que caldrà estudiar i veure'n l'evolució futura, que possiblement tinga el seu origen en l'ensenyament secundari i en la procedència de l'estudiantat.

Per tant, com s'hi pot veure, el nivell de competència lingüística que hi declaren els universitaris és molt alt: l'entenen el 87,60%, el saben escriure el 72,20%, el saben parlar el 73,64% i el lliguen el 82,37%. Sens dubte això és fruit de tot un procés d'escolarització, atès que, ja siga en els programes d'ensenyament en valencià (PEV) o en els programes d'immersió lingüística (PIL), el català (valencià al País Valencià) és una assignatura obligatòria. Però aquesta competència lingüística en català no es veu reflectida pels joves universitaris a l'hora de demanar en quina llengua els agradaria rebre l'ensenyament: es constata **una gran diferència entre el grau de competència i el nivell d'ús que declaren que estarien disposats a fer en els seus estudis.**

Coneixements dels universitaris valencians. Curs 2001/2002

	Parla		Escriu		Llig		Entén	
	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé
UJI	18,57	81,43	21,5	78,5	8,89	91,11	5,64	94,36
UPV	21,5	78,5	22,9	77,1	16	84	10	90
UV-EG	28,03	71,75	25,73	74,06	16,54	83,28	10,49	89,32
UA	32,85	67,15	31,78	68,22	20	80	13	87
UMH	33,87	63,77	35,53	62,12	27,58	70,07	18,94	78,70
Mitjana de les 5 universitats	26,96	72,52	32,58	72,00	20,87	81,69	13,57	87,88

Font: serveis lingüístics de les universitats

Coneixements dels universitaris valencians. Curs 2004/2005

	Parla		Escriu		Llig		Entén	
	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé
UJI	14,97	84,13	17,30	81,84	14,97	92,59	3,85	95,39
UPV	19,4	80,6	21,4	78,6	15	85	9,7	90,3
UV-EG	25,16	73,19	26,43	71,96	13,23	85,35	8,96	89,80
UA	36,2	63,4	35,3	64,1	22,7	76,7	16,8	82,7
UMH	30,44	66,92	32,85	64,51	25,12	72,24	17,52	79,85
Mitjana de les 5 universitats	25,23	73,64	26,65	72,20	18,20	82,37	11,36	87,60

Font: serveis lingüístics de les universitats

Competències	Parla		Escriu		Llig		Entén	
	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé	Amb dificultat/ No gens	Correctament/ Bastant bé
Diferència de les 5 universitats	-1,73	+1,12	-5,93	-0,20	-2,67	+0,68	-2,21	-0,02

3 Demanda de docència en català de l'estudiantat valencià

Als estudiants, quan accedeixen a la universitat, se'ls pregunta quina és la seua opció de llengua per realitzar els estudis, amb compromisos diversos per satisfer aquesta demanda per part de les universitats, com veurem més endavant. Així, doncs, comparem també com ha evolucionat aquesta petició en els darrers tres anys, tenint en compte les universitats de la mateixa manera que ho hem fet amb les aptituds.

Percentatges de demanda de docència en català de l'estudiantat. Curs 2001/2002

	Català	Castellà	Indiferent	No ho sap +no gravat
UJI	30,95	51,79	16,23	1,03
UV-EG	22,3	64,7	11,8	1,3
UPV	14,14	62,4	17,9	5,56
UA	8,93	82,41	8,24	40,37% no han contestat
UMH	6,60	83,49	7,56	2,36
Mitjana de les 5 universitats	16,58	68,96	12,35	-

Font: serveis lingüístics de les universitats

Percentatges de demanda de docència en català de l'estudiantat. Curs 2004/2005

	Català	Castellà	Indiferent	No ho sap +no gravat
UJI	29,70	54,12	15,85	2,10
UV-EG	24,5	65,4	9,4	0,7
UPV	12,5	63,5	24	-
UA	7,5	80,8	10,3	1,41
UMH	5,09	84,85	7,42	1,37
Mitjana de les 5 universitats	15,75	69,73	13,39	1,37

Font: serveis lingüístics de les universitats

Diferència del 2001/2002 al 2004/2005 de les cinc universitats

Català	Castellà	Indiferent	No ho sap +no gravat
-0,83	0,77	1,04	-

Si comparem les universitats veiem que hi ha grans diferències entre elles. Observem una gradació de nord a sud del territori, relacionada també amb l'ús lingüístic general i les zones de predomini lingüístic català o castellà, on juga també un paper important la ciutat de València i altres factors: de procedència de l'estudiantat, tipus d'estudis, etc.

Si bé és cert que en el futur haurem de tenir en compte el nou marc europeu d'educació superior per la mobilitat que comportarà entre estudiants de diferents països, a hores d'ara no es pot «culpar» exclusivament l'estudiantat de fora de l'àmbit lingüístic de la baixa demanda de classes en català. En un estudi recent corresponent al curs 2004/2005 fet pel Servei de Política Lingüística de la Universitat de València-Estudi General, tot i tenir el segon percentatge més elevat de demanda de classes en català (el 24,5%) de les universitats valencianes, es demostra que dels estudiants que resideixen a la ciutat de València sols demanen classes en valencià el 13% (el 17% dels nascuts a València).

En termes absoluts, dels 139.792 estudiants universitaris valencians (dades del MEC referides al curs 2004/2005) 22.017 voldrien classe en valencià, 97.476 la voldrien en castellà i a 18.718 els seria indiferent.

Si analitzem les cinc universitats en conjunt, tot i les grans diferències entre elles, hi comprovem que encara **són majoria els estudiants que els agradaria rebre classes en castellà, més de dues terceres parts, el 69,73%**. Aquesta xifra minva fins al 65,95% si descomptem la Universitat Miguel Hernández, que no fa cap classe en català. Sens dubte, en aquest cas en particular i en la resta en general, la manca d'oferta també influeix en la manca de demanda, o dit en termes positius: l'oferta genera demanda.

Si sumem els qui demanen rebre classes en català, **15,75%**, amb els qui els dóna igual rebre-les en castellà o en català, 13,39%, **obtenim una demanda potencial de classes en català del 29,14%**. Igualment, si descomptem la UMH aquesta xifra puja al 33,43%, 0,81 punts més que fa tres anys.

Observem que en aquests tres anys ha baixat la demanda de classes en català, excepte a la UV-EG, on ha crescut i, pel contrari, ha pujat lleugerament la deman-

da de classes en castellà de forma generalitzada, també a la UV-EG. En canvi, ha baixat una mica a la Universitat d'Alacant (que té una petició molt alta de classes en castellà). Haurem d'estar atents en anys successius si aquesta tendència es confirma.

4. Docència en valencià

4.1. Dades de l'ensenyament en valencià en primària i secundària

Les dades anteriors de les universitats, que ens donen una demanda molt baixa de classes en català, les hauríem de veure en relació amb els estudis de primària i secundària.

Segons informes avalats per la Mesa per l'Ensenyament en Valencià, que prenen com a font la Conselleria de Cultura i Educació, el curs **2001/2002**, el 28,6% dels alumnes de primària (106.000 de 370.000) rebien classes en la línia en valencià, i un 10,03% de secundària (31.000 de 309.000) estudiava en valencià, sobre un total de 679.000 alumnes, és a dir, el **20,17%** del total de l'estudiantat de primària i secundària.

El curs **2004/2005**, han estudiat en valencià 116.837 alumnes de primària, educació infantil i 1r cicle d'ESO (en centres de primària) i 39.020 alumnes de secundària, que fan un total de 155.857 estudiants, segons dades del Servei d'Ensenyaments en Valencià de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, d'un total global de 697.574 alumnes matriculats al País Valencià, segons declaracions en roda de premsa del conseller de Cultura, Educació i Esport publicades pels diaris *El País*, *Las Provincias* i *Levante*, del dia 8 de setembre de 2005. Això representa que el curs 2004/2005 han estudiat en valencià el **22,34%** del total de l'estudiantat de primària i secundària.

El curs que ve, **2005/2006**, segons les previsions del conseller Alejandro Font de Mora, estudiaran en valencià 162.718 alumnes d'un total de 705.939, és a dir, el **23,04%** del total de l'estudiantat de primària i secundària.

Així doncs, a aquest ritme d'increment, d'ací a 36 anys, l'any 2041, arribaríem a aconseguir el 50% d'estudiantat en valencià, per complir l'objectiu d'anivellament amb el castellà que establia la LUEV, i que amb els 22 anys que portem d'apli-

cació representa que haurien fet falta 56 anys per assolir els objectius de la llei. No calen més comentaris.

Tot i això, aquestes xifres hem de veure-les encara amb prudència atès que hi ha línies falses, on no totes les classes es fan en valencià.

4.2. La docència en català a les universitats valencianes

Les universitats valencianes no segueixen el mateix model de planificació lingüística per tal d'augmentar la docència en català. Tot i que les universitats reconeixen que s'ha de fer un esforç per millorar els percentatges de docència en català, aquests esforços no solen tenir (parlant també en conjunt) en la pràctica un objectiu concret, ni un horitzó ben definit al qual tendir de manera sistemàtica, organitzada i constant. Volen augmentar les classes en català, però sense planificació, anàlisi i avaluació en el que hauria de ser un *feedback* constant.

Feta aquesta crítica general, hem de matisar-la i manifestar que totes les universitats realitzen anualment estudis sobre el coneixement del català i la demanda de l'estudiantat o sobre els crèdits impartits en català, impulsen la docència en valencià mitjançant la convocatòria de beques per a l'elaboració de materials docents en valencià o d'ajudes per a la realització de tesis, tesines i projectes de final de carrera en valencià i realitzen cursos de formació del seu personal. També, i de manera conjunta i coordinada, realitzen activitats i campanyes de promoció de l'ús de la llengua. Tots aquests estudis i treballs tècnics són possibles gràcies al fet que, en els darrers quinze anys, les universitats han desenvolupat i consolidat serveis lingüístics *ad hoc*.

Convindria que férem ja un repàs a les xifres de les quals disposem per veure l'evolució de la situació de l'ensenyament en valencià a les universitats valencianes:

Percentatge de crèdits impartits. Curs 2001/2002

	en català	en castellà	en altres llengües
UJI	18,46	75,73	5,81
UV-EG	22,7	77,3	-
UPV	12	88	-
UA	2	98	-
UMH	0	100	-
Mitjana de les 5 universitats	11,03	87,81	

Font: serveis lingüístics universitaris

Percentatge de crèdits impartits. Curs 2004/2005

	en català	en castellà	en altres llengües
UJI	18,14	71,38	6,77
UV-EG	26,05	73,95	-
UPV	7,18	88,70	4,5
UA	4,68	87,2	7,5
UMH	0	100	-
Mitjana de les 5 universitats	11,21	84,24	3,75

	en català	en castellà	en altres llengües
Diferència de les 5 universitats	0,18	-3,57	-

Font: serveis lingüístics universitaris

De la mateixa manera que hem fet amb els percentatges de docència, hem d'analitzar primer les universitats una a una per la docència impartida en una o altra llengua, remarquant que els estudiants que demanen unes classes en català no tenen per què ser els mateixos que reben les classes que la universitat ofereix en català al conjunt d'estudiants. De tal manera és així, que l'índex d'insatisfacció dels estudiants que demanen classes en català i no les reben és molt alt, com veurem en la taula següent. Hem de fer l'excepció positiva de la UV-EG que ha passat en uns anys de tenir una demanda no atesa del voltant del 40% a tenir-la atesa en xifres generals. La UV-EG és l'única que manté un nivell d'oferta superior al de demanda, un poc superior, 1,55 punts més, el que representa un 8% més. La resta de les universitats se situen per sota de la demanda, fins arribar al cas extrem de la Universitat Miguel Hernández d'Elix, que no imparteix cap classe en valencià.

Si fem una anàlisi del conjunt d'universitats valencianes, amb totes les reserves i salvant totes les distàncies, hem de remarcar la diferència amb les dades de demanda de classes en valencià per part de l'estudiantat: com hem vist, **el 15,75% voldria rebre classes en valencià i sols se n'ofereixen l'11,21%. Hi hauria, per tant, una demanda no atesa de 4,42 punts, el que representa el 28,06%.**

Diferència percentual entre demanda i oferta en català. Curs 2001/2002

	Demanda en català	Crèdits Impartits en català	Demanda atesa
UV-EG	22,3	22,7	+0,4 punts: 101,79% atesa
UJI	30,95	18,46	-12,49 punts: 40,36% no atesa
UPV	14,14	12	-2,14 punts: 15,14% no atesa
UA	8,93	2	-6,93 punts: 77,61% no atesa
UMH	6,60	0	-6,60 punts: 100% no atesa
Mitjana de les 5 universitats	16,58	11,03	46,98% no atesa

Diferència percentual entre demanda i oferta en català. Curs 2004/2005

	Demanda en català	Crèdits Impartits en català	Demanda atesa
UV-EG	24,5	26,05	+1,66 punts: 106,3% atesa
UJI	29,70	18,14	-11,56 punts: 38,92% no atesa
UPV	12,5	7,18	-5,32 punts: 42,5% no atesa
UA	7,5	4,68	-2,82 punts: 37,6% no atesa
UMH	5,09	0	-5,09 punts: 100% no atesa
Mitjana de les 5 universitats	15,75	11,21	-4,42 punts: 28,06% no atesa

Encara més, si el 15,75% de demanda en valencià el sumem al 13,39% de l'estudiantat que li seria igual rebre les classes en valencià o en castellà, representa una demanda potencial del 29,14% de l'estudiantat valencià per rebre les classes en valencià. Aquesta diferència tan gran amb els crèdits impartits en català, l'11,21%, de 17,81 punts, tot i que no és intercanviable, podria significar que sols

s'atén el 38,88% de la demanda, i que queden sense atendre, en termes globals, quasi les dues terceres parts, el 61,12% de la demanda potencial dels universitaris valencians.

En qualsevol cas, de la mateixa manera que comentàvem que farien falta 36 anys per anivellar castellà i català en primària i secundària, quants anys farien falta en les universitats valencianes per aconseguir-ho? La resposta és desoladora. Certament, el ritme no és igual en totes les universitats. Excepte la UV-EG que sembla que comença a tenir un creixement lent però sostingut, la resta ho tenen bastant negre, amb lleugeres pujades i baixades, amb xifres més o menys altes o baixes (des del 18,14% de l'UJI al 4,68% de la UA, o el 0% de la UMH) però que no aconsegueixen eixir-se'n d'aqueixos nivells encara menors o nuls.

Aquesta diferència, ho reiterem, entre demanda i oferta sols pot ser reduïda amb plans de política lingüística sistemàtics i constants, i amb voluntat decidida i conjunta dels equips directius i de la comunitat universitària.

4.3. Universitats de l'àmbit lingüístic català. Comparació de la docència en català

Per tal de tenir una visió de conjunt de la docència en català a les universitats, convindria que férem una comparació entre les universitats dels diversos territoris de llengua catalana. Les dades obtingudes són les que hi ha publicades en les pàgines web dels serveis lingüístics o altres dades publicades anteriorment. No totes les universitats tenen actualitzades aquestes dades, per això hi ha aquesta diversitat en els cursos analitzats:

Universitats públiques catalanes

Universitat	Curs	Percentatge
Barcelona	2002/2003	64,5%
Autònoma de Barcelona	2000/2001	64,54%
Politécnica de Catalunya	2002/2003	59,39%
Pompeu Fabra	2004/2005	66,30%
Lleida	1995/1996	59,46%
Girona	1999/2000	86%
Rovira i Virgili	2001/2002	64,9%
Mitjana		66,44%

Comparació de la docència en català en els territoris de l'àmbit lingüístic català

	Docència en català
Universitats catalanes (diversos anys)	66,44%
Universitat de les Illes Balears (2001/2002)	47%
Universitats valencianes (2004/2005)	11,21%

UNIVERSITAT JAUME I

Jornada sobre docència en valencià en tecnologia i en ciències experimentals

3 de novembre de 2005
Sala d'actes de l'Escola Superior de Tecnologia i Ciències Experimentals

<http://www.uji.es/serveis/slt>

Organitza:
Escola Superior de Tecnologia i Ciències Experimentals
Servei de Llengües i Terminologia

Exposició
de material docent en valencià sobre tecnologia i ciències experimentals

<http://www.uji.es/serveis/slt>

Del 3 al 30 de novembre de 2005
Vestíbul de l'Escola Superior de Tecnologia i Ciències Experimentals

UNIVERSITAT JAUME I

Organitza:
Escola Superior de Tecnologia i Ciències Experimentals i Servei de Llengües i Terminologia

5. Perfilació o requisit lingüístic

Finalment, encara que siga molt de passada ens hauríem de referir a un tema que ara està molt a debat: el de la perfilació lingüística en català. Una altra de les eines que les universitats tenen per reduir la diferència tan gran entre oferta i demanda és demanar que entre a formar part de la universitat professorat ja format lingüísticament per impartir docència en aquelles àrees deficitàries. Tot i que hi ha sentències favorables, les universitats, amb l'excusa que el PDI (personal docent i investigador) és un cos estatal, o amb la de «si vol venir un premi Nobel i no sap català seria una pèrdua per a la universitat» no convoquen places de funcionaris docents de carrera perfilades lingüísticament en català, excepte comptadíssimes excepcions. Si aquesta possibilitat no s'utilitza (o es fa excepcionalment) per a l'accés a funcionari de carrera, també s'utilitza de manera molt reduïda en el que és personal contractat propi de les universitats (ajudants i associats). Ho podem veure en la següent taula:

Places perfilades lingüísticament en català. Cursos 2000/2001 i 2001/2002

	En català
UV-EG	2000-2001: 34 de 276: 12,31%
UJI	2000-2001: 9 de 104: 8,8% 2001-2002: 4 de 129: 3,10%
UPV	-
UA	-
UMH	-

Font: serveis lingüístics universitaris

Places perfilades lingüísticament en català. Curs 2004/2005

UV-EG	56 de 311: 18%
UJI	4 de 173: 2,31%
UPV	-
UA	12 de 164: 7,32%
UMH	-

Font: serveis lingüístics universitaris

6. Organització dels estudis per opció lingüística

Encara que hem assenyalat de manera general que en la pràctica no hi havia una planificació global del procés de normalització a les universitats, com ja hem dit abans, hem de matisar adequadament aquesta afirmació, en el sentit de descriure els esforços que les universitats hi realitzen.

Segons la universitat valenciana on arribe, un estudiant s'hi pot trobar amb situacions diferents. Es planteja, doncs, a cada universitat la possibilitat d'organitzar línies o grups en valencià o deixar a la llibertat de càtedra la llengua vehicular de la classe.

Pensem que no hi ha receptes universals i que cada universitat ha d'adaptar-se a la seua situació sociolingüística amb els mitjans que tinga a l'abast per aconseguir els objectius que s'hi proposa. Per exemple, a la Universitat Jaume I, com a les universitats catalanes, s'ha optat per un model on no hi haja línies lingüístiques: un itinerari docent en valencià i un altre en castellà, tot i que el curs 2004/2005 passat, en la titulació de Dret, per ser molt deficitària, es va crear un grup en primer curs en valencià, que continuarà enguany en segon, i que ha tingut un resultat positiu per l'augment de la docència en valencià en la titulació. És a dir, l'alumnat rep la classe en la llengua que cada professor/a decideix de fer-la. Això assegura almenys que tots els alumnes de la Universitat rebran algunes classes en català al llarg de la carrera. Des del 6% de la Diplomatura en Gestió i Administració Pública o Enginyeria Tècnica en Disseny Industrial, al 47% de la Llicenciatura en Psicopedagogia, al 35,5% de la Llicenciatura en Química, al 32% de la Llicenciatura en Humanitats o al 31% de les diverses especialitats de Magisteri. Aquestes són les xifres menors i majors, respectivament, per titulacions.

Les altres universitats valencianes han anat tendint a un model en el qual s'intentara garantir, en la mesura de les possibilitats de cada universitat, que si hi havia

dos grups en una assignatura, un (com a mínim) fóra en valencià. També hi ha disparitat sobre la manera de tractament del desdoblament de grup, segons siguin assignatures troncal, optatives, etc. No obstant això, l'actual sistema universitari amb la multitud d'assignatures troncal, optatives, de lliure configuració, etc., està dinamitant en la pràctica aquest esforç, entre altres factors per la mancança de recursos econòmics suficients per al desdoblament de grups.

La Universitat d'Alacant està realitzant, a banda de les accions de promoció, formació, assessorament, etc., explicades més amunt un esforç més directe, per incentivar la docència en valencià mitjançant uns incentius econòmics que tenen el seu origen en el Pla de finançament plurianual de les universitats valencianes que es negocia amb la Generalitat Valenciana, en el qual es preveia una partida destinada a la «promoció del bilingüisme».

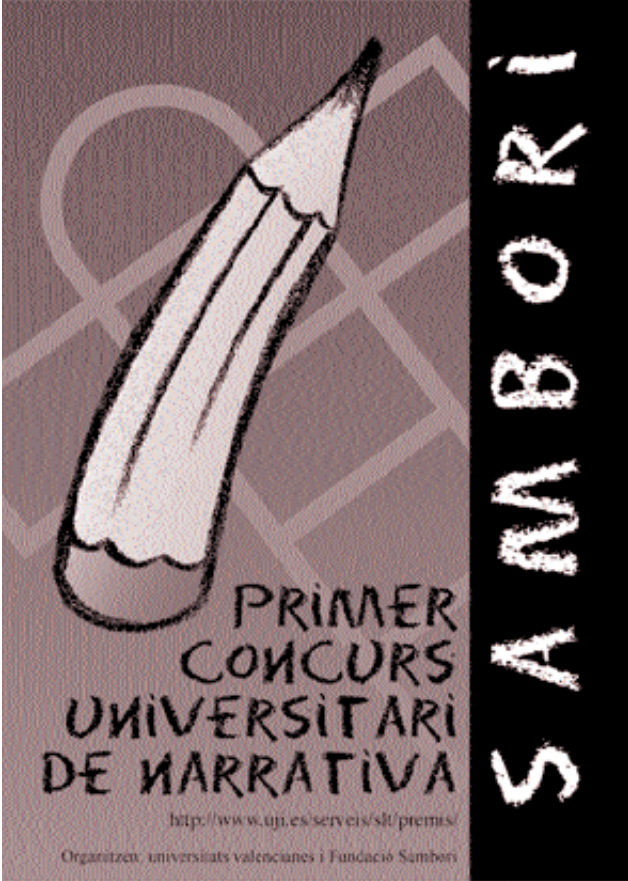
Aquest esforç econòmic té una concreció en el que podríem anomenar una discriminació positiva: destina 100 euros per crèdit impartit de la següent manera: 50% al professor/a, 25% al departament i 25% al centre (facultat, escola, etc.).

La Universitat Politècnica de València explica dins del seu *Projecte Europa* els incentius a la docència en valencià amb la finalitat que el centre facilite almenys un grup de valencià de totes les assignatures. D'altra banda, es dóna llibertat en aquelles assignatures que tenen un sol grup, de manera que es faça la classe en català o en castellà. Dels mateixos fons de finançament per objectius, hi ha una distribució de la manera següent: un màxim del 10% dels recursos per centre i per crèdits en català impartits, que s'han distribuït així: un 0,6 per crèdits oferts al professor, un 0,1 per crèdits oferts al centre i un altre 0,1 per crèdits oferts al departament.

Les aplicacions d'aquestes polítiques sembla que van tenint una traducció en un creixement, encara que de moment no massa important, en el nombre de crèdits impartits en valencià en aquestes dues universitats.

La Universitat de València ha estat, per ser la més antiga i la que més prompte va posar interès des d'un principi en el procés de recuperació lingüística, la que més experiència té en tots aquests processos. Això també li va comportar suportar els primers recursos administratius contra les mesures de discriminació positiva que s'implantaven per facilitar el dret dels alumnes a rebre l'ensenyament en català, siga per existir un sol grup en català, siga pel nom de la llengua, etc.

La UV-EG elabora tots els anys l'oferta del curs acadèmic de les assignatures en valencià. Estableix la divisió dels grups en una o altra llengua i els estudiants, en teoria, s'hi adscriuen a una o a l'altra. Diem en teoria, perquè en la pràctica poden haver-hi grups o assignatures que no es donen en la llengua desitjada, tot i que, com ja hem vist, la demanda, en termes absoluts, sembla atesa.

PRIMER
CONCURS
UNIVERSITARI
DE NARRATIVA

<http://www.uv.es/serveis/slt/premis/>

Organitzats: universitats valencianes i Fundació Sambori

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

INSTITUT VALENCIÀ D'ESTUDIS I RECERCA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

MINISTERI D'EDUCACIÓ

2011

SAMBORI

7. Raons del professorat per a no impartir classes en català

A falta d'una enquesta general en totes les universitats valencianes, les raons que el personal docent i investigador (PDI) adduïa per a no fer el pas definitiu cap a la docència en català, en una enquesta realitzada entre març i abril de 1998 a l'UJI, per posar en marxa el Pla de política lingüística, eren les següents:

Sempre les he donades en castellà	14%
No compensa l'esforç	14%
No dispose de material	10%
Em falta seguretat	9%
No sé parlar-lo	9%
No sé escriure'l	9%
Crec que és millor que no hi haja classes en català	8%
Em falta vocabulari	4%
Hi hauria estudiants que no m'entendrien	3%
No vindran els castellanoparlants a l'UJI	2%
Hi ha alumnes que s'hi oposen	1%
NS	9%
NC	11%

8 ■ Conclusions

Amb tot el vist anteriorment, les conclusions no poden ser de cap manera optimistes. Hem observat com les diferències entre algunes universitats i altres són grans, però totes, des de la que ha fet més avanços a la que n'ha fet menys, encara tenen una gran distància per recórrer fins arribar a la normalitat.

Les universitats no són, almenys no ho haurien de ser, compartiments estancs, diferents de la societat. El seu comportament lingüístic ve marcat en gran manera per diversos factors de cultura, procedència geogràfica i social, edat i circumstàncies personals diverses, algunes d'elles expressades més amunt.

Els serveis tècnics són conscients, com també ho haurien de ser els equips directius, que la responsabilitat política de la normalització lingüística no rau en aquests serveis, sinó en els òrgans de govern i en darrera instància en els òrgans democràtics que els elegeixen i que naixen de la mateixa comunitat universitària: estudiantat, personal d'administració i serveis i professorat.

Sols si hi ha un impuls decidit per part dels òrgans de govern amb plans de política lingüística sistemàtics, complementats amb mesures positives, i una demanda constant per part de l'estudiantat dels seus drets lingüístics podrem millorar significativament les dades de la docència en valencià.

9 ■ Fonts i bibliografia de referència

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA. *Enquesta sobre la situació social del valencià*. València, 2004. <<http://www.avl.gva.es/>>.

ALCARAZ, M. (i al.). *Vint anys de la Llei d'ús i ensenyament del valencià*. València, Bromera, 2005.

Ministerio de Educación y Ciencia. *Datos avance del curso 2004/2005*. Madrid, 2005. <<http://www.mec.es/mecd/jsp/plantilla.jsp?id=311&area=estadisticas>>.

NINYOLES, R. L. *Coneixement i ús social del valencià*. València, Generalitat Valenciana, Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics, 2004.

SEGURA, M. *Universitats del País Valencià. Coneixements, demanda i oferta de classes en català. Curs 2001/2002*, Castelló de la Plana, 2002. <<http://www.uji.es/bin/serveis/slt/triam/infor01.pdf>>.

SERVEI D'ENSENYAMENTS EN VALENCIÀ. Generalitat Valenciana. *Estadística PEV i PIL. Curs 2004/2005*. València, 2005. <<http://www.cult.gva.es/sedev/>>.

SERVEI DE LLENGÜES I TERMINOLOGIA. Universitat Jaume I de Castelló. *Estudis i dades sociolingüístics*. Castelló de la Plana, 2005. <<http://www.uji.es/serveis/slt/triam/triam19.html>>.

SERVEI DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. Universitat de València. *Coneixements de llengua i opció lingüística (estudiants 2004-2005)*. València, 2005. <<http://www.uv.es/%7Esnl/v/docs/consultes/informes/coneixements05.pdf>>.

SIGUAN, M. *Conocimiento y uso de las lenguas*. Madrid, CIS, 1999.